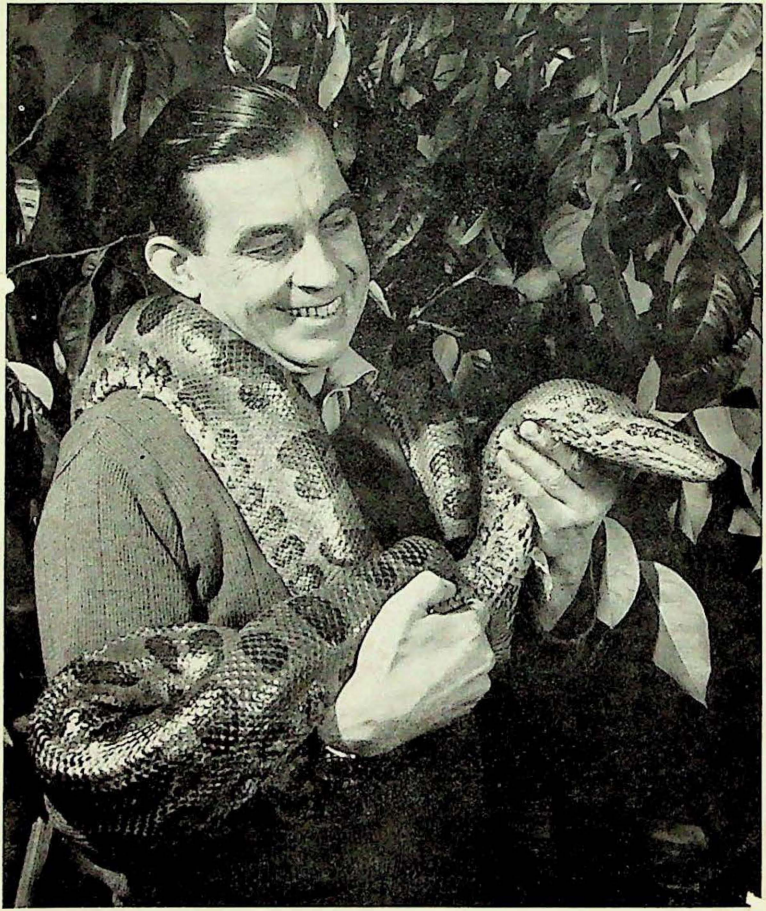
ÆSKLA

Nummer 2 Årgång 2 April 1964

HUR DET ÄR ATT VARA

"KLEPTOMAN PÅ ORMAR"

berättar forskningsresande

ROLF BLOMBERG

Fångst av en 7 meter lång Anaconda • Eunectes murinus murinus vid Rio Cancayá, Colombia.

© Olle Bohlin

Sånt händer mången blir far utan att veta om det. Det har även hänt mig, och en varelse bar faktiskt mitt namn i tjugofem år utan att jag visste om det.

Hur jag uppdagade mitt faderskap? Jo, jag besökte för ett par år sen en zoolog i Quito, dr Arcés, för att titta på dennes förnämliga samlingar. När jag presenterade mig, sa dr Orcés:

— Rolf Blomberg... det är inte ni som är far till boan?

— Förlåt?

— Far till Boa annulata blombergi...?

— Inte vad jag vet, svarade jag.

— Vänta ett slag! sa dr Orcés och började ett ivrigt sökande i sina bokhyllor. Sen tog han ut ett litet häfte med rött omslag och räckte det till mig. "Arkiv för zoologi", läste jag. "Utgivet av K. Svenska Vetenskapsakademien. Band 33 A. N:o 5." Titel: "On a small collection of of snakes from Ecuador". Författare var Hialmar Rendahl och Greta Vestergren. Jag slog upp häftet och började läsa.

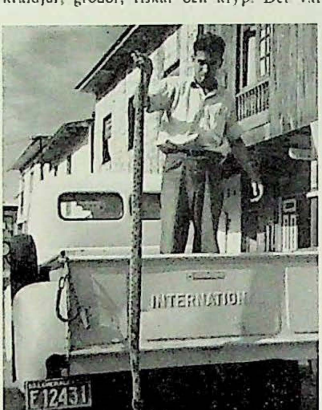
Otroligt! Denna avhandling, som jag aldrig hade skådat och vars existens jag inte kände till, gällde en samling ormar jag hade hemfört från Ecuador 1937. Första numret:

Boa annulata blombergi nov. subsp. Eastern Ecuador, Rio Zamora. 1 sp. (type speciment), total length 1320 mm, length of tail 160 mm. No. 3141. O.s.v.

Hur var det möjligt, att jag inte ens fått ett exemplar av denna skrift? Jo, saken hade nog sin förklaring. Skriften utkom 1941. Då satt jag på Java, utan postförbindelse med Europa. Och strax därpå blev dåvarande Holländska Indien invaderat av japanerna. Jag återsåg inte mitt hemland förrän 1946. Säkert hade man sänt mig ett exemplar av skriften, men i dessa krigstider hade den aldrig nått mig.

När jag nu läste den, erinrade jag mig åter många redan glömda episoder från den färd in i Ecuadors Oriente, de östliga ur-

skogsprovinserna, då denna samling reptiler gjordes. Det var en äventyrlig färd till de huvudjagande jibaroindianernas land, och jag har skildrat den i min bok "Högkvarter hos Huvudjägare". Ändamålet med expeditionen var främst att studera och filma jibaroindianerna och göra etnografiska samlingar, men jag hade, som alltid, även med mig cisterner med alkohol för insamling av kräldjur, grodor, fiskar och kryp. Det var

En över 2 meter lång Lansorm • Bothrops atrox atrox, som avlivats på en bananplantage i Ecuador.

Rolf Blomberg

förresten inga cisterner, minns jag nu, utan ett par stora mjölkflaskor, mycket praktiska behållare. Dessa fylldes efter hand med framförallt reptiler. Och nu, tjugofem år senare, fick jag genom Rendahls och Vestergrens skrift redan på att denna samling dels innehöll en ny underart av *Boa*, dels ett nytt släkte *Pseudoclelia*, baserad på den nya arten *Pseudoclelia guttata*. Denna hade enligt beskrivningen en längd av 490 mm och en slående likhet med unga exemplar av *Pseudoboa clelia*. Sammanlagt bestod samlingen av 55 nummer fördelade på 32 arter och underarter. Det var alltså ett relativt litet material, och dock kunde det uppvisa ett par nyheter. Och det är väl det som gör samlander i Amazonas så roligt, detta att man i mest varenda samling finner något nytt!

Hur pass outforskad Amazonas fauna — eller åtminstone smådjurfauna — ännu är, vill jag belysa med ännu ett exempel. Under en färd till Putumayofloden i östra Colombia blev jag ombedd av en vän, dr John W. Funkhouser (som f.ö. tillsammans med dr George S. Myers vid Stanford University beskrev min jättepadda *Bufo blombergi*, min stolthet!) att hålla ögonen öppna för ett slags bjärt färgade små lövgrodor, om vilka hans hustru just höll på att skriva en avhandling. Mitt byte blev endast ett enda exemplar, och det var inte jag själv utan en liten grabb från cofaindianernas stam på gränsen till Ecuador som lyckades fånga det. Det var en grällt grön liten groda med väldiga ögon. Jag sände den efter hand till min vän, som blev mycket förtjust. Grodan var en *Phyllomedusa* av hittills okänd art! Fin statistik, inte sant: ett enda insamlat exemplar=en ny art! Och det ger väl en talande bild av en samlares möjligheter i det väldiga och i zoologiskt avseende långt ifrån utforskade Amazonas.

Nu ligger tyvärr ett ansenligt material av reptiler och framförallt groddjur, som jag under årens lopp hemfört från Sydamerika, fortfarande oklassificerade på olika museer. Jag är medveten om att det beror på brist på personal och alltför knappa ekonomiska resurser. Men följden av detta — att dessa ofta med möda hopbragta samlingar inte bearbetas utan bara ligger där år efter år — är att många entusiastiska samlare efter

hand mister sin entusiasm. Det är vad som i viss mån hänt mig själv.

Urskogens folk är som regel mycket goda fångstmän, naturligt nog, och huvudparten av de reptilsamlingar jag gjort, kan jag främst tacka mina röda och bruna och svarta vänner för. Mot knivar, speglar, metkrokar, synålar, tändstickor och andra bytesvaror kan man komma över verkligt fina nummer. Ibland är förstås priserna högre. På Borneo fick jag offerera en hel packe tyg för en kungskobra. Men denna jordens största giftorm är ju inte heller att leka med!

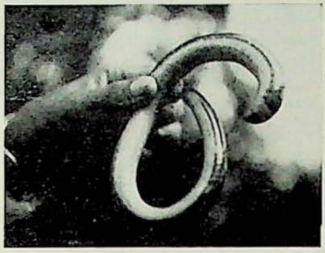
På Borneo samlade jag ett ganska stort antal ormar, varav många fick följa med levande hem till Göteborgs Akvarium. Under mina färder på den väldiga urskogsön hade jag en mycket god medhjälpare och skicklig fångstman, och det var en malaj vid namn Awang. Han plockade ormar ungefär som gubbarna i Humlegården plockar daggmask. Ändå blev jag djupt besviken på honom en dag.

Det var då jag fick se honom sitta och karva i en ungefär tre decimeter lång orm, skära den i tre bitar. Jag hade aldrig sett den där ormen tidigare och hade naturligtvis önskat den för mina samlingar. Därför förebrådde jag Awang för att han stympat ormen.

— Du vet hur jag sliter och jobbar för att komma över alla slags kräldjur, sa jag, och så sitter du här och skär sönder en sån här raritet som om den vore en korv!

— Åh tuan! sa Awang, det hade varit synd att lägga den i sprit. Det är en stor lycka at finna en sån här. Man torkar en bit av den och bär den på sej — det är den bästa amulett man kan få. Den skyddar mot alla faror!

— Den heter ular kepala dua, ormen med två huvuden, berättade Awang vidare. Den

Ular Kepala Dua, en orm av släktet Typhlops, fångad 1938 på Holländska Ost-Borneo
© *Rolf Blomberg*

har som tuan ser huvud i båda ändarna. Det är en mycket konstig orm. Röra sej kan den inte, för den vill krypa åt båda hållen på en gång, och då kommer den ingen vart . . .

— Men hur kan den då skaffa sej föda? frågade jag Awang.

— Små fåglar kommer flygande och ger den mat.

— Och den matas alltså i båda ändarna?

— Javist, sa Awang. Tänk om man hade det så bra!

Så småningom fick jag i alla fall tag på ett felfritt exemplar av ular kepala dua, och den åkte snabbt ner i en spritburk innan Awang hann smussla undan den. Det är en maskorm av släktet *Typhlops*, som verkligen ser ut som om den hade huvud i båda ändarna, ty stjärt och huvud har samma form. Den har knappt skönjbara ögon och en liten trång mun, den gräver likt en mask i jorden och är ett fullkomligt ofarligt djur.

Mycket mera kunde berättas om de primitiva folkens besynnerliga idéer om ormar — det finns t.ex. enligt mina vänner indianerna också ormar med *tre* huvuden! — men

det skulle ta flera nummer av Reptilia att relatera bara en del av dessa befängda historier. Vi är ju för den delen inte fria från dem här hemma heller. Jag har samlat en del sådana svenska fabler, och om någon i läsekretsen kan stå till tjänst med fler, är jag mycket tacksam.

När detta skrives, är jag startklar för en ny färd till Latinamerika, och där blir det förstås mera ormfångst. En av mina vänner påstår att jag är kleptoman på ormar, och det är kanske sant. Och har jag tur, får jag möjligtvis om 25 år veta att jag upptäckt ännu en *Boa* — eller varför inte en ny *Eunectes!* Helst då en anaconda av det slag som hittills endast är känt från äventyrsberättelser och vissa reseskildringar. Med en *Eunectes murinus blombergi* nov. subsp. på 25—30 meter skulle en av mina önskedrömmar gå i uppfyllelse!

I NÄSTA NUMMER AV REPTILIA EN NY ARTIKEL AV ROLF BLOMBERG

BOAS AS BUDDIES

Forts. fr. sid 9

them are hardy as captives and most of them very docile—the only exception perhaps beeing the Theban Sand Boa *(Eryx colubrinus).*

Two small slender boas—*Casarea dussumieri* and *Bolyeria multicarinata* from Round Island, near Mauritius have always been viewed with suspicion by herpetologists.

They have a very high number of dorsal scales, in fact too many for a boid snake, and a few years ago extensive investigation showed, that they are no boas proper—but an intermediate link between the Sub-family Boinae and the Family Colubridae.

These two "freak Round Island Boas" were given their own Sub-family—*Bolyerinae*, and further studies will perhaps uncover still more interesting facts about these "legless Tuataras".

In next number of REPTILIA by the same author, Python As Pets.

UPPSALA ZOOLOGISKA AB

SYSSLOMANNAGATAN 9 — UPPSALA

Telefon: 018 - 11 34 00

ALLT I DJURVÄG

FÅGLAR FISKAR MARSVIN REPTILER ETC.